

Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
УА “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

КОЛЕРАЗНАЎСТВА

*Вучэбная праграма
для вышэйшых навучальных устаноў
на спецыяльнасці 1- 18 01 01 “народная творчасць”
(спецыялізацыя «народныя раместы»)*

РЕПОЗИТОРИЙ БДУКИ

Мінск 2012

Программа зацверджана на паседженні кафедры
народнага дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва
Пратакол №11 ад 28.06.2012г.

Заг. кафедры Шаура Р.Ф.

Складальнік

*выкладчы кафедры народнага
дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва Скіцьева А. У.*

Рэцэнзенты:

*Слабодчыкаў У.І., дацент Беларускай дзяржавай акаадэміі
мастацтваў*

Шаура Р.Ф., загадчык кафедры народнага ДПМ Беларускага дзяржсаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў

Рэкамендавана да выдання презідымумам вучэбна-метадычнай рады
БДУ культуры і мастацтваў (пратакол № ад г.)

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Колеразнаўства – адна з дысцыплін спецыяльнага цыкла. Програма курса разлічана на засваенне студэнтамі матэрыялу па предмету, паслядоўнаму вывучэнню і практычнаму выкарыстанню ведаў.

Курс колеразнаўства ўключае ў сябе лекцыйны матэрыял па тэорыі колеразнаўства, практычныя заняткі і самастойнае выкананне студэнтамі вучэбных і творчых прац.

У вывучэнне предмета «колеразнаўства» уваходзіць:

1. Лекцыйны курс;
2. Выкананне вучэбных прац з выкарыстаннем розных тэхнічных прыёмаў і сродкаў;
3. Самастойная праца студэнтаў;
4. Паstryрэнне кругагляду студэнтаў (наведванне выстаў, творчых майстэрня беларускіх мастакоў, самастойныя творчыя работы);

Курс разлічаны на вывучэнні асноўных правіл і законаў колеразнаўства, з правядзеннем аналіза і тэарэтычнай падасновы выканання каляровых кампазіцый. Такім чынам, курс вывучэння асноў колеразнаўства дазваляе спалучыць тэарэтычныя і практычныя заданні. У аснову методу вывучэння колеразнаўства пакладзена практычнае авалоданне тэхнічнымі прыёмамі і сродкамі, аналіз сусветнай мастацкай культуры, развіццё мастацка-вобразнага мыслення.

Асноўнай мэтай курса з'яўляецца развіццё здольнасцей студэнтаў адчуваць, бачыць і перадаваць у працы каларыстыку вобразу, кампазіцыйнае колеравае вырашэнне работ, выкарыстанне колеру як сродка мастацкай выразнасці вобразу.

Програма па колеразнаўству мае шырокі дыяпазон задач курса:

- вывучэнне і аналіз сусветнай мастацкай культуры;
- развіццё мастацкіх здольнасцей і эстэтычнага густу;
- свабоднае валоданне і выкарыстанне колеру ў творах дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Выразна абмежаваная навучальная задача кожнай тэмы дазваляе эфектыўна фарміраваць у студэнтаў пэўныя навыкі ў галіне ўяўлення аб колерах, кампазіцыі, форме, просторы, арнаменце, канструктыўных пабудоў.

Некаторыя з заданняў развіваюць творчы патэнцыял студэнтаў, а іншыя – разглядаюцца як практыкаванні. Паслядоўнасць вывучэння тэм адлюстроўвае класічны прынцып методыкі выкладання - ад простага да складанага. Гэты працэс уключае ў сябе тэарэтычныя асновы і практычнае выкананне каляровых кампазіцый. Пэўнае паэтапнае развіццё і авалоданне ведамі і навыкамі праглядваеца ў кожным заданні. У 1 семестр закладваецца падмурок асноўных прыёмаў і спосабаў, а ў другім - мастацка-вобразнае ўспрыніцце кампазіцый у колеры.

Асноўныя патрабаванні да навыкаў і уменняў студэнтаў.

Студэнт павінен ведаць:

- асноўныя паняцці, назвы і класіфікацыі колераў і іх харктарыстыкі;

- правілы і прынцыпы слагальнага і вылічальнага змяшэння колераў;
- прынцыпы пабудовы колеравых сістэм;
- асноўныя катэгорыі гармоніі, тыпы класічнай гарманічнай кампазіцыі, віды гамы і каларыту і спецыфіку іх выкарыстання;
- заканамернасць узаемадзеяння колеру з формай і просторай;
- функцыі колеру твора дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва;
- выразныя магчымасці колеру, абумоўленыя рысамі, плошчай, фактурай і іншымі харкторыстыкамі колеравай плямы, а таксама кантэкстам яго гучання;
- разнастайнасць і прычыны ўзнікнення аптычных ілюзій;
- прыроду з'явы сінэстезіі і віды колеравых асацыяцый;
- фактары фарміравання колеравых пераваг.

Студэнт павінен умець:

- будаваць колеравыя сістэмы, вызначаць іх значнасць і аналізаваць эфектыўнасць ва ўмовах;
- ствараць колеравую схему праектуемага аб'екта і тлумачыць яе эфектыўнасць, прыстасаванасць да агульной сістэмы выразных мастацкіх сродкаў, яе адпаведнасць дадзенай задачы;
- выкарыстоўваць магчымасці колеру і кольоровых зносінаў ва ўзвышэнні выразнасці вобразнага вырашэння твора, ужывання ў дадзеных дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва;
- выкарыстоўваць прынцыпы колеравай гармоніі для забеспячэння цэласнасці вобразнага вырашэння;
- выяўляць і аналізаваць колеравыя схемы твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва.

Атрыманыя на тэарэтычных і практычных занятках веды замацоўваюцца і развіваюцца ў працэсе самастойнай працы студэнтаў, з'яўляючыся часткай неабходных ведаў, неад'емнай часткай мастацка-эстэтычнай адукацыі, без якой немагчыма ўтварэнне твораў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва на высокім прафесійным узроўні.

Вучэбным планам і праграмай прадугледжваецца правядзенне заняткаў у 1 і 2 семестрах. У праграме пазначана колькасць гадзін па тэарэтычнаму і практычнаму курсу.

Агульная колькасць вучэбных гадзін складаеца з 122 гадзін, з іх – 62 аудыторных гадзін: 8 гадзін лекцый, 54 гадзін лабараторных заняткаў. Формай контролю па заканчэнні курса з'яўляецца прагляд работ студэнтаў і залік у 1 семестры, прагляд работ і экзамен у 2 семестры.

ТЭМАТИЧНЫ ПЛАН

Раздзелы і тэмы	Колькасць гадзін		
	Усяго аудытор.	лекцый	лабарат.
1 семестр		4	24
Тэма 1. Уводзіны. Асноўныя катэгорыі і праблемы науки аб колеры. Навуковыя асновы колеразнаўства.	2	2	
Тэма 2. Сістэматызацыя і класіфікацыя колераў Асноўныя тыпы класічнай колеравай кампазіцыі	2	2	
Тэма 3. Ахраматычныя колеры ў кампазіцыі	4		4
Тэма 4. Разблянне, зачарненне, прыглушэнне храматычнага колера. Тып монахромнай кампазіцыі.	4		4
Тэма 5. Гарманічныя спалучэнні збліжаных колеравых адносінаў у кампазіцыі.	4		4
Тэма 6. Гарманічныя спалучэнні збліжана-кантрастных колераў. Трох, чатырохкаляровая гарманічныя спалучэнні ў кампазіцыі.	4		4
Тэма 7. Віды палірнай кольяровай кампазіцыі. Гарманічныя спалучэнні контрастных і ўзаемнададатковых колераў.	4		4
Тэма 8. Паліхромная кампазіцыя. Цеплы, халодны і змешаны тып калырыта ў кампазіцыі.	4		4
2 семестр		4	20
Тэма 9. Асацыяцыя і сімволіка колеру.		4	10

Псіхалагічнае ўздзейнне колеру. Колер, як фактар зрокавага камфорту.			
Тэма 10. Традыцыі і сучаснасць. Колер у дэкаратыўна-прыкладным мастацтве Беларусі. Гісторыя колеразнаўства.			4
Тэма 11 Ўзамадзеенне колера з формай і прастранствам. Віды аптычных ілюзій у каляровай кампазіцыі.			6
Усяго	122	62	8
			54

ЗМЕСТ ДЫСЦЫПЛІНЫ

1 семестр

Тэма 1. Уводзіны. Асноўныя катэгорыі і праблемы навукі аб колеры. Навуковыя асновы колеразнаўства.

Агульнае ўяўленне аб пытаннях колеразнаўства, як навукі аб колеры ў тэорыі і практыцы выяўленчага мастацтва і эстэтычным выхаванні.

Тэма 2. Сістэматызацыя і класіфікацыя колераў. Асноўныя тыпы класічнай колеравай кампазіцыі.

Фізічныя асновы колеру. Асноўныя харектарыстыкі светавых хваляў.

Аптычны спектр. Сістэма псіхрафічных харектарыстык. Віды каляровых колаў (8, 6, 10, 12 – ступенных).

Асноўныя асаблівасці ўспрынняцця колера. Каляровы контраст. Каляровы нюанс.

Паняцці “гармоніі” і “каларыта” у кампазіцыі.

Практычныя заняткі

Інструменты і абсталяванне

Для выканання вучэбных і самастойных прац па “Колеразнаўству” студэнтам патрэбны розныя па якасці алоўкі, пэндзлі, планшэты для выканання графічных работ, папера белая і калярова, акварэль, гуаш, тэмпера, акрыл, каляровыя алоўкі, туш і г.д.

Тэма 3. Ахраматычныя колеры ў кампазіцыі

Заданне 1. Выканаць ахраматычны рад ад белага да чорнага колеру метадам грызайль такім чынам, каб паміж імі было 7 шэрых колераў.

Заданне 2. Выканаць дэкаратаўную кампазіцыю, выкарастоўваючы гарманічныя ахраматычныя дыады і трыады.

Заданне 3. Выканаць дэкаратаўную кампазіцыю ў светла, сярэдне і цемна шэрым дыяпазоне.

Тэма 4. Разбляленне, зачарненне, прыглушэнне храматычнага колера. Тып монахромнай кампазіцыі.

Заданне 4. Пабудаваць аднатонавыя гармонічныя спалучэнні, выкарыстоўвочы адзін каляровы тон і ўсе святлотныя дыяпазоны.

Заданне 5. Выканаць дэкаратаўныя монахромныя кампазіцыі на нюансныя і контрастныя адносіны, выкарыстоўвочы колеры з радоў разблялення, зачарнння, прыглушэння храматычнага колера.

Тэма 5. Гарманічныя спалучэнні збліжаных коляровых адносінаў у кампазіцыі.

Заданне 6. Выканаць 4 каляровыя табліцы ў наступных дыапазонах: жоўта-чырвоным, жоўта-зяленым, зялена-сінім, сіне-чырвоным. Галоўныя колеры гарманізующа шляхам змянення каляровага тона, насычанасці, яркасці і святлотных адносін.

Заданне 7. Выканаць 4 дэкаратаўныя кампазіцыі на кожную группу збліжаных колераў.

Тэма 6. Гарманічныя спалучэнні збліжана-контрастных колераў. Трох, і чатырохкаляровыя гарманічныя спалучэнні ў кампазіцыі.

Заданне 8. Выканаць дзве колеравыя табліцы трох і чатырохколеравых спалучэнняў па 12-ступеннаму каляровому колу В.Бецольда.

Заданне 9. Выканаць дэкаратаўныя кампазіцыі, каляровая аснова якіх складаецца з трыады асноўных колераў (чырвоны, зялены, сіні), трыады асноўных фарбаў (чырвоны, жоўты, сіні), любых трох колераў пры вяршынях раўнабаковага трохвугольніка або чатырохвугольніка.

Тэма 7. Віды палярнай кампазіцыі. Гарманічныя спалучэнні контрастных і ўзаемна-дададатковых колераў.

Заданне 10. Выканань гарманічныя кампазіцыі кантрастных і ўзаемнададатковых колераў.

Тэма 8. Паліхромная кампазіцыя. Цеплы, халодны, змешаны тып каларыта ў кампазіцыі.

Заданне 11. Стварэнне стылізаваных дэкаратыўных кампазіцый у розных каларытах (цёплым, халодным, змешаным). Вызначыць асноўныя псіхалагічныя адносіны індывідуума да розных каларыстычных кампазіцый, колеравыя прыярытэты і асаблівасці ўспрыняцця.

Самастойная праца студэнтаў. Самастойнае выкананне і афармленне вучэбных і творчых прац, падрыхтоўка да прагляду.

У канцы семестра – прагляд (залік).

2 семестр

Тэма 9. Ассацыяцыя і сімваліка колеру. Псіхалагічнае ўздзейнне колеру. Колер, як фактар зрокавага комфорту.

Заданне 12. Асноўныя заканамернасці ўспрымання колеру. Распрацоўка колеравых кампазіцый, якія найбольш поўна адпавядаюць задачы ўзаемаіснавання пластычнай формы і каляровага вобразу. Выконваюцца цыклы дэкаратыўных кампазіцый па тэмах:

- Акустычныя ассацыяцыі (ціхі, рэзкі, громкі гук. Колер і музыка)
- Смакавыя ассацыяцыі (салодкае, саленае, кіслое, горкае і т.д.)
- Пазітыўная, негатыўная, нейтральная каляровая кампазіцыя.
- Колер і літаратура

Тэма 10. Традыцыі і сучаснасць. Колер ў дэкаратыўна-прыкладном мастацтве Беларусі. Гісторыя колеразнаўства.

Заданне 13. Аналіз твораў класічнага мастацтва, выкананне каларыстычных кампазіцый, харектэрных для мастакоў разных эпох.

Тэма 11. Узаемадносіны колера з формай і пространствам. Віды аптычных ілюзій у каляровай кампазіцыі.

Заданне 4. Колер як адна з характеристык аб'ёму прадмета. Аптычныя ілюзіі. Асаблівасці зрокавага ўспрымання.

Самастойная праца студэнтаў. Самастойнае выкананне і афармленне вучэбных і творчых прац, падрыхтоўка да прагляду.

У канцы семестра праводзіцца прагляд (экзамен).

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАГЛЯДАЎ (БЯГУЧЫХ, ЗАЛІКОВЫХ, ЭКЗАМЕНАЦЫЙНЫХ)

Формай кантролю праходжання студэнтамі спецыяльной дысцыпліны з'яўляецца прагляд. Прагляды падзяляюцца на бягучыя, заліковыя, экзаменацыйныя.

Бягучыя прагляды праводзяцца на працягу вучэбнага семестра для завяршэння этапу працы над вучэбным заданнем (праз 1 – 1,5 месяца).

На заліковы ці экзаменацыйны прагляд студэнты прадстаўляюць цалкам завершаныя, выкананыя на планшэтах ці замоўленых фарматах, графічныя праекты і заданні. Выкананае заданне павінна адпавядаць зададзенай тэме, адказваць асноўным патрабаванням графічнай падачы, несці неабходную паясняльную інфармацыю, мець эстэтычны выгляд.

На заліковы і экзаменацыйны прагляд студэнты павінны выставіць усе заданні, якія працягуюцца на працягу семестра. Частковае выкананне тэм, або незавершанае экспланаванне праекта упłyвае на канчатковую адзнаку навучэнца.

ВЫКАРЫСТАННЕ ТС, АЎДЫЁ ВІДЭАМАТЭРЫЯЛАЎ

У навучальным працэсе па предмету выкарыстоўваюцца матэрыялы з метадычнага фонду, які захоўваецца ў аўд. 834.

Матэрыялы па тэмах:

1. Колеравыя асацыяцыі
2. Адценні колеру
3. Стыхіі (колер і пластыка)
4. Каларыты
5. Дэкаратыўныя нацюроморты
6. Колер і жывапіс
7. Колер і літаратура
8. Колер і музыка
9. Колер і архітэктура
10. Стварэнне візуальнага вобразу

КАНТРОЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ДЛЯ САМАПРАВЕРКІ СТУДЭНТАЎ

1. Назваць асноўныя суб'екты ўнія якасці ўспрымання колеру.
2. Што такое “паслядоўны контраст”?
3. Што з’яўляецца асновай колеравай гармоніі?
4. Растворы тэрмін “колеравы дысананс”.
5. Эмацыянальнае ўздзеянне колеру.
6. Што такое “каларыстычнае гармонія” ў колеразнаўстве?
7. Храматычныя і ахраматычныя колеры.
8. Што такое “гарманічныя колеры”?
9. Колер, як адзін з асноўных сродкаў арганізацыі гарманічнай кампазіцыі.
10. Паняцце “колеравага тона”, “насычанасці”.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

ЛІТАРАТУРА

АСНОЎНАЯ:

1. *Агостон, Ж.* Теория цвета и её применение в искусстве и дизайне. / Ж.Агостон — М, 1982.—184с., ил.
2. *Бер, У.* Что означают цвета. / У.Бер — Ростов-на-Дону, 1997.—224с.
3. *Волков, И.Н.* Цвет в живописи. / И.Н.Волков — М, 1984.—320с.
4. *Дерибере, М.* Цвет в деятельности человека. / М.Дерибере — М, 1964.—183с.
5. *Иванов, В.И.* О цвете в живописи. / В.И.Иванов — М: Юн. худ, 2002.—30с.
6. *Иттен, И.* Искусство цвета. / И.Иттен — М, 2001.—96с, ил.
7. *Лущеко Э.М.* Теория цвета: уч. пос. / Э.М Лущеко — Л, 1980.—30с., ил, табл.
8. *Миронова Л.Н.* Цветоведение. / Л.Н. Миронова — Мн, 1984. – 286с., ил, цв. вкл.

9. Миронова Л.Н. Полезные советы по колористике. // ПроДизайн. Л.Н.Миронова – Вып.2.—С.62-65.
10. Миронова Л.Н. Цвет в изобразительном искусстве. / Л.Н.Миронова — Мн, 2002.—151с..

ДАДАТКОВАЯ:

1. Ивенс Р.М. Введение в теорию цвета. / Р.М.Ивенс — М, 1964.—442с, ил.
2. Люшер М. Цвет вашего характера. / М.Люшер — М, 1996.
3. Психология цвета: сб. статей.— М, 1996.—352с.
4. Степанов Н.Н. Цвет в интерьере: уч. пос. / Н.Н.Степанов — Киев, 1985.—184с., ил.
5. Фрилинг Г. Человек. – Цвет. – Пространство. / Г.Фрилинг, К.Ауэр – М,1973. – 141с., ил.
6. Хаханова Л.Н. Цвет в интерьере жилого дома. / Л.Н.Хаханова – Школа и производство.—1997, №3.— С.35-40.
7. Цветовой строй композиции: практические задания.— М, 1989.—28с.
8. Чидзиива Х. – Гармония цвета: руководство по созданию цветовых комбинаций. / Х.Чидзиива – М, 2003. – 142 с., ил.